

ПЕКАРЧУК В. М.

ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ПОТРЕБ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУР ЕТНОСІВ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ 1990 - 2000-Х РОКІВ

У статті на основі архівних, статистичних матеріалів, аналітичних напрацювань попередників розглянуто процес забезпечення культурних потреб та популяризації культур етноменшин України у процесі їх етнічної ідентифікації, гармонізації міжетнічних стосунків. Значне місце в статті знайшли сюжети, присвячені з'ясуванню просвітницької діяльності бібліотек з метою популяризації культур. Також показано співпрацю бібліотек у справі популяризації з органами влади, освітніми, культурно-просвітницькими установами.

Протягом досліджуваних років удосконалювалися форми забезпечення культурних потреб етносів. Діяльність бібліотек з бібліотечного обслуговування етнічних громад включала низку заходів: фольклорних національних свят, Свят національної кухні, Днів національної книги, Днів дружби, Днів культур, Свят національних костюмів, фестивалів фольклору та ін. На сьогоднішній день ця важлива проблема в Україні перебуває на стадії початкового висвітлення. Мета і завдання цієї розвідки полягають у показі, узагальненні проблем культурної самоідентифікації. Деякі аспекти зазначеної проблеми одержали фрагментарне висвітлення в працях В. Наулка, Я. Калакури, О. Курінного, М. Панчука, В. Котигоренка, Д. Табачника, Г. Москаля, В. Вороніна, Р. Чілачави, Т. Пилипенко. Вони здебільшого присвячені етнонаціональній структурі українського суспільства, сучасному стану етноменшин, політиці в галузі культури, особливостям процесів етнічного відродження. Особливе значення мала розробка українськими вченими концептуальних підходів до аналізу в цілому етнокультури як саморегульованої системи, сфери реалізації людських цінностей, теорії етносу тощо.

У 2011 р. в 360 бібліотеках України працювали відділи літератури мовами меншин. На їх базі діяли літературні вітальні, клуби за інтересами, відбувалися масові заходи, що популяризували культурну спадщину різних етносів України, їхні мови, традиції та обряди [5, арк.13].

За даними Державного комітету у справах національностей та релігій, у відділах літератури мовами етноменшин знаходилося 62% від загального фонду літератури, яка містилася у книгосховищах близько 20 тис. масових та універсальних бібліотек України.

У складі багатьох державних бібліотек діяли окремі відділи літератури німецькою мовою, фонди яких налічували понад 5,1 тис. пр. Вийшло друком 18 книг і брошур німецькою мовою загальним тиражем 30,7 тис. пр. Різними мовами видавалися газети: "Свобода та відродження" (Львів), "Jugend" (Житомир), "Наdejда" в АР Крим.

Пекарчук Володимир Михайлович - кандидат історичних наук, доцент Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

До послуг росіян діяло 24382 масові та універсальні бібліотеки, сукупний фонд яких налічував понад 387 млн. примірників книжок і журналів, у тому числі російською мовою - понад 240 млн. примірників (62%). Упродовж 2001 р. в Україні вийшли у світ 5411 назв книг і брошур загальним тиражем 99,1 млн примірників, у тому числі російською мовою - 2024 назви (37,4%) тиражем майже 51 млн примірників [2, с.100].

В 2002 р. польське культурно-освітнє товариство ім. А. Міцкевича у Києві, яке налічувало близько 300 членів, організувало літературну секцію, що згуртувала навколо себе понад 30 осіб. У приміщенні бібліотеки ім. А. Міцкевича проводилися літературно-музичні вечори на честь видатних діячів польської та світової культури, таких як А. Міцкевич, Ю. Словацький, Я. Івашкевич та В. Котарбінський [12, с.334-335].

В бібліотеках, що спеціалізувалися на обслуговуванні етноменшин, проводилася наукова робота. Одним з напрямів її було проведення та участь науковців у науково-практичних конференціях. У 2000-і роки науковці Чернівецької універсальної наукової бібліотеки взяли участь у Міжнародній науково-практичній конференції "М. Емінеску - поет двох народів" в рамках проекту "Румунія - Україна - Республіка Молдова 2007-2013 "People to people", яка проходила в бібліотеці імені І. Сбієру м. Сучави (Румунія). В 2010 р. у 75 населених пунктах Герцаївського, Глибоцького, Новоселицького, Сторожинецького районів та м. Чернівців, де компактно проживало румунськомовне, польське та єврейське населення, функціонувало 80 масових бібліотек. Книгозбірні надавали послуги майже 55,7 тис. користувачам-представникам етноменшин, зокрема румунам - 34,9 тис., молдованам - 17,8 тис. З 2005 по 2010 рр. кількість користувачів-представників національних меншин збільшилася на 800 осіб. Бібліотечний фонд для цих читачів по області становить 286 тис. документів, а саме: румунською мовою - 52,2 тис., молдавською - 233,2 тис. Наповнення бібліотечних фондів мовою меншин впродовж цього періоду збільшилося на 7,1 тис. одиниць. Книгозбірні області щороку отримували 9 назв і 146 комплектів періодичних видань мовами національних меншин, з них: Зоріле Буковіней" - 55, "Кокордія" - 12, "Лучаферул" - 25, "Рекреація маре" - 25 комплектів. У 2009-2010 роках бібліотеки області поповнилися такими виданнями, як "Українсько-румунський словник", "Українсько-румунський розмовник", творами М. Лютика, Г. Кригана, 2-томним виданням "Енциклопедія Буковини" тощо [3, с.163-164].

З 528 бібліотек в Закарпатській області - 110 працювали у місцях компактного проживання меншин (у тому числі, що обслуговували угорців - 93, німців - 5, словаків - 4, румунів - 8). Дві бібліотеки області мали спеціалізовані підрозділи (відділи, сектори), що обслуговували угорське населення: Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека (Ужгород) - при відділі літератури іноземними мовами працював сектор літератури угорською мовою [10, с.119].

В Донецькій області діяв сектор єврейської культури в Артемівській міській центральній бібліотеці. Як центри відродження грецької культури працювали бібліотеки у Маріуполі, Тельманівському (с. Гранітне), Старобешівському (районна бібліотека для дітей, села Стила і Роздольне),

Володарському (бібліотека-музей Г. Костоправа, с. Малоянісоль) районах [10, с.102].

В 2000-х роках на Дніпропетровщині ефективно працювала бібліотека єврейського общинного центру. При культурно-освітніх товариствах на громадських засадах діяли бібліотеки етнічної літератури, крім Товариства польської культури ім. Єви Зелінської, бібліотека етнічної літератури якою перевищувала 10000 пр. і працювала у штатному режимі [10, с.88].

Бібліотеки Волинської області не мали відділів літератури мовами етноменшин, крім російської.

Бібліотеки Луганщини проводили інформаційно-просвітницьку роботу щодо запобігання проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації. У 2012 р. у Луганській обласній науковій бібліотеці імені М. Горького відбувся круглий стіл представників органів влади, громадськості, вищих навчальних закладів, студентства на тему: "Соціальний діалог задля толерантності: спільна програма дій з попередження проявів ксенофобії та молодіжних конфліктів на національному ґрунті". До Міжнародного Дня толерантності пройшов захід, що об'єднав представників багатьох етносів, які проживали на Луганщині [4]. Відділом у справах національностей та релігій Луганської облдержадміністрації було чимало зроблено у плані профілактики проявів ксенофобії, а також налагодження міжетнічних культурних зв'язків. В 2012 р. у бібліотечних закладах Кремінського району відбулись інформаційні хвилинки: "Будьте добрими та людяними"; інформаційні години: "Всі різні - всі рівні"; години спілкування; віртуальні подорожі Інтернет-сайтами: "Як виховувати толерантність в наших дітях"; бесіди "Ми живемо серед людей різних національностей" тощо [4].

В 2008 р. за ініціативи діючого у Харкові товариства грецької культури "Геліос" пройшли Дні грецької культури, які були приурочені до національного свята елінів "Охи!". В рамках урочистостей у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна відбулися заходи: презентація перекладу поеми Лесі Українки "Лісова пісня" на румейський діалект, круглий стіл "В.В. Капніст та його нащадки", а в Будинку органної та камерної музики пройшов концерт солістки обласної філармонії Л. Дмитрієвої [14].

Національно-культурні товариства долучалися до формування фондів бібліотек. Завдяки зусиллям Товариства польської культури ім. Є. Зелінської на Волині було відкрито у Луцьку в бібліотеці філіал № 6 сектор "Польська бібліотека чи читальне", де налічувалося близько 10 тис. примірників книг. Бібліотека співпрацювала з фундацією "Семпер Полонія". Нею забезпечувалися умови особливо для тих відвідувачів, хто бажав поглибити знання з історії, культури Польщі [9].

На Закарпатті забезпечення культурних потреб активно відбувалося в угорському середовищі. У 2005 р. в місцях компактного проживання угорців функціонувало 128 бібліотек (де нараховувалося близько 464 тис. книг угорською мовою) [13, с.33].

У 2008 р. в Закарпатській області з 499 бібліотек 112 діяло в місцях компактного проживання етноменшин (у т.ч. обслуговували угорців - 96, німців - 5, словаків - 5, румун - 8). Книжковий фонд їх складав 6,5 млн

примірників (у т.ч. 3,1 млн на російській, 406,0 тис. - на угорській, 13,99 тис. - на румунській, 5,9 тис. - на словацькій, 4,7 тис. - на німецькій мовах, і 8,4 тис. прим. - іншими мовами) [11]. У місцях компактного проживання національних меншин працювало 20 музичних шкіл.

Бібліотеки Ірпеня (Київщина) брали активну участь у суспільно-політичному житті регіону, діяли на принципах толерантності та злагоди. Орієнтирами у популяризації духовності, творенні національних культурних цінностей були культурно-мистецькі заходи, які відбувалися за участю історико-краєзнавчого музею, міського будинку культури, представників етнічних громад, а також хору ветеранів "Пам'ять" та вокального ансамблю "Ясени". В бібліотеці до 105-річчя від дня народження А. Барто пройшли літературні читання "Поезія доброти", презентації книг "російських письменників" О. Єсаулова "Хазяїн зони" (до річниці Чорнобильської трагедії) та Л. Дорошевої "На волне души" та "Джерела духовності", літературні ігри "Історія, одягнена в романи" за творами письменників-ювілярів В. Скотта та Г. Сенкевича, "С. Маршак - дітям", літературна мандрівка "Природа - наш дім" (до 135-річчя від дня народження М. Пришвіна), літературні години "Любов і сміх Шолом-Алейхема", "Маленький світ маленьких людей", "Скромний виразник почуттів свого народу: До 150-річчя від дня народження єврейського письменника Шолом-Алейхема". Проводились книжково-ілюстративні виставки до 150-річчя від дня народження письменника А.П. Чехова "Україна у житті Чехова" та "Великий письменник-реаліст", до 210-річчя від дня народження О.С. Пушкіна "Наш Пушкін" для молодших читачів казковий лабіринт "Його казок зачарування" та гра-вікторина "Що за диво ці казки", книжково-ілюстративна виставка "Вона була Сонцем, Місяцем і Вітром...: до 75-річчя від дня народження Б. Ахмадуліної" та книжкова виставка до 180-річчя від дня народження видатного російського письменника "Життя і творчість Л. Толстого". У 2011 р. у читальній залі центральної бібліотеки відбувся новорічний вогник "У колі друзів", в якому взяли участь кінорежисер, росіянин О. Столяров, соліст ансамблю Червонопрапорного Балтійського флоту, єврей Р. Пархоменко, студенти Національної музичної академії, поети та письменники. Під час заходу відбулося знайомство з культурою, побутом, вишивкою, кухнею. Користувачі бібліотеки знайомилися з творчістю майстрів декоративно-прикладного мистецтва. З цією метою в залах бібліотеки проводилися фотовиставка російського фотохудожника В. Квятковського "Рідного міста краса", "Жіночий портрет", "Новорічна казка в Ірпені", творча виставка майстрині-росіянки Г. Квятковської "Для дому, для сім'ї", виставка творчих робіт росіянки Н. Чеснокової "Божого світу краса", виконаної в техніці малювання гарячим пластиліном, виставка вишитих гладдю картин росіянки І. Валуєвої "Диво своїми руками", виставка єврея А. Яковлєва "У світі моделювання", виставка творчих робіт росіянки Н. Костенюк "Дивовижний бісер", творча виставка авторських книг, виготовлених з нетрадиційних матеріалів росіянкою Р. Коршуною [13]. Проведене в 2012 р. вивчення відповідності книжкового фонду Центральної бібліотеки Ірпеня на Київщині культурно-освітнім, просвітницьким потребам етносів засвідчило, що у фондах центральної бібліотеки широко була представлена російська художня та галузева література

російською мовою, яка становила 68% від загального книжкового фонду. Російська класична та сучасна художня література представлена відомими письменниками-класиками та сучасними авторами. Вона становила близько 35% від наявної художньої літератури та повністю відповідала запитам читачів. Серед інших творів зарубіжної літератури найширше представлена німецька та польська, в тому числі 118 авторів (463 пр.) - німецька, 93 (258 пр.) - польська. Література найбільш численних етнічних груп нараховувала відповідно: білоруська - 45 авторів (135 пр.), єврейська - 22 автори (58 пр.), азербайджанська - 20 авторів (37 пр.), молдавська та циганська - 17 авторів (30 пр.). Було з'ясовано, що основу фонду складала література, яка надійшла до 1990 р. (майже 88%). Тому він потребував докомплектування новими перевиданнями творів класичної та сучасної літератури. Серед рекомендованих авторів: Є. Єлінек, Х. Конзалик (німецька), Я. Вишневський, А. Сапковський (польська), А. Бахаревич, А. Навалич (білоруська), І. Губерман, М. Шалев (єврейська), А. Акпер, А. Алієв (азербайджанська), А. Бусуйок, М. Чіботару (молдавська), які вважалися найбільш читаними сучасними авторами.

У фондах бібліотеки була класична та сучасна художня література мовою оригіналу. Серед них твори Ф. Кафки "Перевтілення" німецькою та українською мовами, поеми та балади М. Казимиренка циганською та українською мовами, антологія кримськотатарської прози XIV-XX ст. татарською та українською мовами, антологія чеської поезії чеською та українською мовами, поезії білоруських авторів білоруською мовою, твори Г. Сенкевича польською мовою [14].

Низка просвітницьких акцій в Україні проводились Центром по вивченню розвитку культури країн Причорномор'я. Вони стосувалися створення бібліотек національної літератури, видання наукових робіт [12, с.9].

Бібліотеки Корсунщини Черкаської області спільно з іншими установами: школами, центрами дитячої творчості, школами мистецтв, районним Будинком культури організували Дні дружби "Вчимося жити разом", у рамках яких проводились зустрічі з відомими людьми з числа етнотенішин, інформаційні програми, театральні постановки, релігійні свята "Великий Пурим на Батьківщині короля сміху", "Свято Свободи - Песах", "Тори". В с. Нестеребське бібліотечні працівники організували клуб "Злагоду" та провели заходи "Білоруське подвір'я", "Молдавське подвір'я", "Російське подвір'я". Бібліотекарі с. Стеблевка організували літературні мандрівки на тему "Чи на Україні я б ту липу упізнав...", присвячену творчості Адама Міцкевича. Присутні знайомились з біографією поета, творчістю, експонатами, переданими музеєм літератури ім. А. Міцкевича у Варшаві, повним виданням творів польською мовою, що знаходилися у Стеблівському літературно-меморіальному музеї І.С. Нечуя-Левицького, відвідали двоповерховий флігель, в якому жив Адам Міцкевич під час приїзду до Стеблева. Крім того, проводились заходи: диспут "Що означає жити серед людей та для людей", діалог "Як стати толерантною людиною", ток-шоу "Всі різні, всі рівні: можливості без кордонів", стенди "Ми різні, але ми разом". Районна бібліотека для дорослих співпрацювала з національно-культурним товариством Корсунщини, зокрема з Районною Асоціацією Європейських

організацій малих міст України. В 1993 р. було організовано єврейську бібліотеку, яка зайняла нішу в культурному просторі міста, надавала можливість читати літературу на рідній мові, знайомити з історією, релігією, культурою, етнографією, кращими творами класиків та сучасних єврейських письменників, формували національну самосвідомість. Єврейська громада уклала договір про творчу співпрацю з бібліотекою, яким було передбачено інформаційне та бібліотечно-бібліографічне обслуговування єврейського населення, проведення різноманітних масових заходів. В 2009 р. районна бібліотека у співпраці з районною єврейською недільною школою провела усний журнал "Коли я жив у Корсуні", літературного портрету "Шолом-Алейхем у спогадах сучасників", літературного колажу "Він був письменником з народу" [1, с.5-7].

З метою формування толерантності, поваги до культури, історії, мови, звичаїв та традицій представників різних національностей бібліотечні установи України здійснювали відповідну роботу. Зокрема, в 2009 р. Державна бібліотека України для юнацтва провела: інформаційні години на тему: "Кольорова країна: чи притаманний расизм українцям?", "Європа - наш спільний дім", "По країнах та континентах", здійснила перегляд відеофільму "Віртуальна подорож Францією", інформаційний перегляд періодичних видань "Расизм та ксенофобія в Україні - нові виклики у сфері захисту прав людини", тренінг з формування толерантності у молодіжному середовищі "Ксенофобія: серйозний погляд".

Національна бібліотека України для дітей підготувала та провела інформаційний калейдоскоп "Люди планети Земля", музичну подорож "Шедеври етнічної музики", літературну гру "Смійся та грай - світ пізнавай", годину цікавих повідомлень "Корінні американці - хто вони?", літературну мандрівку "Артек збирає друзів з усього світу", мистецьку годину "Знайомство з етнографічними музеями України" [6, арк.4].

Зростала роль як головних, так і обласних бібліотек в інформаційному забезпеченні культурних потреб етноменшин. Лише в Києві цією роботою займалися бібліотеки: російської, єврейської, польської, татарської літератур. З 1995 р. в АР Крим працювала Кримськотатарська бібліотека імені І. Гаспринського. Національною парламентською бібліотекою України постійно передбачалося підбірки книг для поповнення книжкових фондів бібліотек, що обслуговували громадян, які належали до етнічних меншин. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Островського щорічно видавала довідково-інформаційний бюлетень "Національні меншини Хмельниччини". Крім того, обласні універсальні наукові бібліотеки спільно з громадськими організаціями меншин проводили: конференції, присвячені ювілеям визначних діячів літератури (125-річчя від дня народження Янки Купали та Якоба Колоса, 150-річчя від дня народження Шолом-Алейхема, Юліуша Словацького та ін.), краєзнавчі читання ("Багатонаціональний Донбас. Культура греків Приазов'я", "Ми - громадяни України"), книжкові виставки ("Окрилені Україною", "Мов джерельна вода, рідна мова моя", "Як річка з роду і до роду - так мова з'єднує народ"), уроки толерантності ("Вчитися жити в мирі та злагоді"), семінар "Бібліотечно-інформаційне обслуговування кримськотатарських користувачів" [7, арк.4].

Грецькі бібліотеки працювали у Приазов'ї та Криму. В популяризації польської літератури вагомою була діяльність Львівської бібліотеки іноземної літератури. Репертуар польської книги у фондах бібліотеки формувався поступово, згідно специфіки регіону. Його вміст у фонді коливався від 33% до 39% усіх наявних видань, 24% усієї художньої літератури припадала на польську белетристику, значну частину в якій займали переклади з 42 мов світу. Унікальним в книгозбірні був репертуар польської рідкісної книги, зокрема прижиттєвих та красназавчих видань. Загалом польська література в книжковому фонді всебічно представлялася в усіх галузевих відділах, художній літературі і періодиці. Найповніше для польськомовного читача в бібліотеці були укомплектовані, окрім белетристики, довідковий і гуманітарний відділи. Близько 120 назв словників репрезентували мовознавчий репертуар. Серед них: *Słownik etymologiczny języka polskiego*, *Słownik idiomatyczny*, *Słownik terminologii językoznawczej*, *Słownik języka nby-polskiego, czyli błędy językowe w praise*, *Słownik dawnej polszczyzny*, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, *Słownik gwar polskich*, *Słownik polskich form homonimicznych*, *Słownik poprawnej polszczyzny*, *Słownik staropolski* та інші галузеві словники. Ряд відомих енциклопедій: *Świat w przekroju*, *Mala i Wielka encyclopedia powszechna*, *Encyclopedia staropolska*, *Wielka encyclopedia ilustrowana*, *Encyclopedia "Kto, kiedy, dlaczego?"*, *Leksykon PWN* etc. Література універсального змісту містила: бібліографію Варшави 1919-1928 рр., бібліографію рукописів, польського краєзнавства, широкий діапазон галузевої бібліографії, бібліографію словників, дидактики іноземних мов у Польщі, львівських видань XVI-XVIII ст., каталоги польських видавництва, інкунабул та ін. У навчальній літературі бібліотечних фондів - підручники всіх рівнів: від шкільних до теоретичного мовознавства. Ретельно укомплектований загальний відділ науки про мову: теорія, загальне, прикладне і часткове мовознавство - близько 200 назв. У літературознавстві значний асортимент наукової літератури висвітлює всі періоди розвитку польської літератури від середньовіччя до сучасності. У розділі літературознавства епохи Просвітництва значилася не лише тематика польського просвітництва в контексті світового розвитку, а й мистецтво перекладу в польських літературних поглядах, просвітительство в драматургії, театрі, просвітители про мову і стиль в дану епоху. Належно укомплектованим було літературознавство XIX-XX ст. У розділі "Романтизм" переважали дослідження творчості А. Міцкевича, історії його перебування в Росії, поглядів Ю. Словацького щодо світосприйняття польського модернізму, а також повісті Фредерика Скарбка, творчість К. Норвіда. Літературознавство розділу "Позитивізм" представлено дослідженнями творчого доробку Є. Ожешкової, Б. Пруса, Г. Сінкевича. Цікавими для полоністів є кореспонденція М. Конопницької, дослідження взаємовпливів слов'янських літератур, діяльності польських літераторів за кордоном (напр. Г. Дердовського), літературної гармонії і дисонансів періоду Молодої Польщі. У розділі "Мистецтво" переважають видання, присвячені архітектурі, музичній культурі Польщі (ритміці польських народних пісень), альбоми, альманахи, кореспонденція Ф. Шопена, нотні записи творів К. Шимановського, С. Монюшка, Я. Падеревського, Я. Кепури, З. Носковського, монографії, присвячені польській

музиці епохи середньовіччя, інформаційні видання про фестивалі польської пісні, наприклад в Слупську, і т.д. Однією з тем соціологічних досліджень, представлених у бібліотеці виданнями 1990-1993 рр., була: "Читацькі потреби польського населення, яке компактно проживає у Львівській області". Дослідження проводились на базі книгозібрання Львівської бібліотеки іноземної літератури, центральної районної і трьох бібліотек-філіалів (сіл Волиця, Пнікут, Стрілецьке) Мостиської централізованої бібліотечної системи. Традиційними для роботи книгозбірні були і краєзнавчі розвідки взаємовпливу двох сусідніх культур. Дослідження в цій царині домінували в роботі бібліотеки. Вони присвячені переважно творчості О. Фредра, Я. Каспровича, М. Конопницької, С. Лема, історії Львова польського періоду у фотодокументах (культові споруди, визначні дати в політиці, культурі, науці, релігії), діяльності перших львівських публічних бібліотек. Літературознавчий та літературний аспекти досліджень працівників бібліотеки не обмежувалися виданням бібліографічних покажчиків (С. Жеромський, В. Броневський в Україні, Львівський період життя і творчості Т. Боя-Желенського та ін.), а й охоплюють переклади польського письменства (М. Павліковська-Ясножевська, О. Фредро, Я. Каспрович, В. Шимборська, Г. Посвятовська, С. Лем). Поміж джерел комплектування польською літературою важливе місце займав міжнародний книгообмін з бібліотеками: Жешовською, Любінською, Тарновською, Варшавського університету. Бібліотеці дарують польські видання Товариство польської культури на Львівщині, Федерація польських організацій в Україні, Варшавський інститут книжки і читання, видавництва "Пшведсвіт", "Чительнік", "Каменяр" (Львів), "Світ" (Львів), львівські школи з викладанням польської мови № 10, 24. Польська література і культура популяризувалися всіма відомими методами бібліотечної роботи: книжковими виставками, виставками афіш, поштових листівок, фотовиставками, переглядами літератури, бібліографічними оглядами, за допомогою бесід, лекцій, читацьких конференцій, "круглих столів", літературно-мистецьких вечорів, презентацій книг, гуртків з вивчення іноземних мов (у т.ч. польської), газетних і журнальних публікацій до визначних дат у житті діячів польської культури [8, с.182-186].

Отже, в Україні протягом досліджуваних років склалися певні форми забезпечення культурних потреб та популяризації культур етносів. Ключова роль тут належала бібліотекам, які розширювали спектр етнокультурної діяльності, нарощували книжковий фонд, а також заходи, які репрезентували святкову культуру етноменшин.

1. Бібліотечне обслуговування етнічних меншин (з досвіду роботи Корсунь-Шевченківської ЦБС). - Черкаси, 2009. - С.5-7 (9 с.)

2. Вавринчук М.П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення: монографія / М.П. Вавринчук. - К.: Правова єдність, 2009. - 288 с.

3. Довідник міжетнічної толерантності / за ред. А.М. Круглашова // rieirs.org/wp-content/uploads/2011/07/Tolerance1.pdf - С.163-164.

4. Інформація про стан реалізації у Луганській області Плану заходів із протидії проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації в Українському суспільстві на 2010-2012 роки / Поточний архів Луганської обласної державної адміністрації, 2012.

5. Поточний архів міністерства культури України - Листування №12 (51-545). - Ф. -

- Спр.24. - Арк.13 (2011).
6. Поточний архів міністерства культури України - Листування №10 (1616-1701). - Ф. - Спр.3. - Арк.4 (2009).
7. Поточний архів міністерства культури України - Листування №14 (96-98). - Ф. - Спр.3. - Арк.4 (2009).
8. Лук'яненко О. Популяризація польської літератури, досліджень взаємопроникнення польської і української культур у роботі Львівської бібліотеки іноземної літератури / О. Лук'яненко // Польська культура в житті України. Історія сьогодення: Матеріали II Міжнародної наукової конференції (Київ, 6-9 листопада 1997 р.); Федерація польських організацій в Україні / за ред. Ю. Вовка. - К.: Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2000. - С.183-186.
9. Логановський Л. Осередок польської культури в Луцьку / Л. Логановський // Урядовий кур'єр. - 2005. - 2 серпня.
10. Міжнаціональні відносини в Україні: стан, тенденції, перспективи: стан, тенденції, перспективи / [Д.В. Табачник, Г.Г. Москаль, В.М. Воронін та ін.] - К.: Етнос, 2004. - 584 с.
11. Стан дотримання та захист прав національних меншин в Україні. Спеціальна доповідь // www.ombudsman.gov.ua/en/images/stories/.../S_Dopovid_2_1.pdf - С.33.
12. Федоренко О. Історична пам'ять як фактор розвитку українознавства та становлення національної системи освіти / О. Федоренко // Українська освіта світовому часопростору: Матеріали III Міжнар. конгресу (21-22 жовтня 2009 р., м. Київ). - К.: [б.в.], 2009. - Кн.1. - С.334.
13. Хроніка культурного життя Харківської області. - Вип. 10 (жовтень). - 2008.
14. Циганенко О.Є. Бібліотечне обслуговування етнічних меншин // child-library.kiev.ua/files/lopin

Пекарчук В. М. ФОРМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КУЛЬТУРНЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ПОПУЛЯРИЗАЦИИ КУЛЬТУР ЭТНОСОВ УКРАИНЫ: ТЕНДЕНЦИИ 1990-2000-Х ГОДОВ.

В статье на основе архивных, статистических материалов, аналитических наработок предшественников рассмотрен процесс обеспечения культурных потребностей и популяризации культур этнических меньшинств Украины в процессе их этнической идентификации, гармонизации межэтнических отношений. Значительное место в статье нашли сюжеты, посвященные выяснению просветительской деятельности библиотек с целью популяризации культур. Также показано сотрудничество библиотек в деле популяризации с органами власти, образовательными, культурно-просветительскими учреждениями.

Pekarchuk V.M. WAYS TO ENSURE THE CULTURAL NEEDS AND THE PROMOTION OF CULTURES OF ETHNIC GROUPS IN UKRAINE: TRENDS 1990 - 2000IES.

The article deals with securing the cultural needs and the promotion of culture of ethnic minorities in Ukraine in the process of ethnic identification, harmonization of interethnic relations on the basis of archival, statistical data, analytical inputs of predecessors. A significant part of the article is devoted to educational activities of the libraries to promote the cultures. Also is shown the cooperation of libraries in promoting with the authorities, educational, cultural - educational institutions.

Отримано 19.04.2014